

Tato diplomová práce se zabývá diskurzivní teorií a jejím promítnutím do stylu soudcovského rozhodování a soudní argumentace. Diskurzivní teorie je postavena na základním předpokladu, že k dobrání se pravdivého poznání je potřeba interakce více osob, neboť jednotlivec sám nedokáže vystoupit ze svého subjektivního vnímání skutečnosti. Naopak při dialogu více osob dochází ke střetu protichůdných názorů, který umožňuje dobrat se objektivnějšího a pravdivějšího poznání.

Právní diskurzivní teorie J. Habermase a především R. Alexyho se řadí mezi teorie právní argumentace, jejichž podstatným rysem je dialogický přístup k tvorbě soudních rozhodnutí. Soudce přestává být pojmán jako autorita, která procesním stranám diktuje závazná řešení sporu, ale spolu s nimi se účastní hledání a dotváření práva. Tato teorie zároveň klade důraz na rovné postavení účastníků v řízení, kteří v souladu s principem kontradiktornosti vystupují v procesu jako subjekty obdařené stejnou příležitostí hájit svá stanoviska a svůj pohled na věc. Účastníci řízení a soudce (popřípadě další subjekty zúčastněné na řízení) tak vytváří diskurzivní společenství, v rámci něhož argumentují ohledně sporné otázky a jejího právního řešení.

Ideálem právní diskurzivní teorie je vydávání takových rozhodnutí, jež by nebyla závazná jen díky mocenskému postavení soudního orgánu, ale která by zároveň dokázala přesvědčit adresáty o své správnosti, racionalitě a spravedlnosti. Do centra je tedy postaveno soudní odůvodnění, které musí být plně transparentní, konzistentní a přesvědčivé, aby bylo s to tomuto nároku dostát.

První část předkládané práce se soustředí na představení právní diskurzivní teorie (z právního i filosofického hlediska) a její potřebnosti v současné právní teorii i praxi. Zároveň je věnována pozornost problematice principu kontradiktornosti, který je přirozeným vyústěním požadavků diskurzivní teorie na rovnou diskuzi všech zúčastněných stran.

Druhá část práce se zabývá praktickou komparací tří soudních systémů (francouzského, amerického a českého), a to z hlediska diskurzivity argumentace jejich vrcholných soudních orgánů. Na prvním místě je představena soudní praxe francouzského Kasačního soudu, který je známý pro svou sevřenou formu argumentace, na druhém místě pak plně diskurzivní a transparentní styl Nejvyššího soudu USA a naposled argumentační praxe tří vrcholných soudů ČR (NS, NSS a Ústavního soudu).

Jako závěr a zároveň východisko této práce je předložena úvaha nad legitimitou soudní moci, která může být významně posílena kvalitou a transparentností soudních odůvodnění.